

JAHOLATGA QARSHI MA'RIFAT: BILIM VA TA'LIMNING KUCHI

Yaxyobek Kamolov Jo'ramirza o'g'li

Ichki ishlar vazirligi Akademiyasi 2-bosqich kursanti

+998 93 495 40 81

Annotatsiya: Ushbu maqolada jaholatga qarshi ma'rifat, bilim va ta'limning kuchi, ma'rifat tushunchasi, jaholat bizni to'liq bo'lmagan yoki noto'g'ri ma'lumotlarga asoslangan taxminlar qilishga olib kelishi va bu bizni fikrlarimiz va qarorlarimizni boshqarishga intilishlari haqida fikrlar yuritiladi.

Kalit so'zlar: Ma'rifat, jaholat, taraqqiyot, izlanish, shaxsiy, globallashtiruv, ochiq fikr, rahna.

Bugungi dunyoda jaholatning oddiy tushunmovchiliklardan tortib, keng tarqalgan noto'g'ri ma'lumotlarga bo'lgan turli ko'rinishlarda gullab-yashnashi kam uchraydi. Bu ssenariyda ta'lim orqali ma'rifat jaholatga qarshi kurashning eng muhim vositalaridan biri bo'lishi mumkin. Ma'rifat tushunchasi 18-asrga borib taqaladi, chunki Ma'rifat davri Yevropani qamrab oldi, bu ko'plab ziyolilarni eski ish usullarini shubha ostiga qo'ydi. Ular xurofot, aqida va mantiqsizlikni aql, tanqidiy fikrlash va erkinlik bilan almashtirishga harakat qildilar. Shu tariqa, ma'rifat davri jaholatga qarshi kurash va sindirish davri edi. Ma'rifatli kishilar ta'lim va bilimni yuksak qadrlaydilar, chunki ular taraqqiyot va yuksalishning tamal toshlari ekanini biladilar. Odamlar yaxshi ma'lumotga ega bo'lsa, ular ongli qarorlar qabul qilish, muammolarni hal qilish va echimlarni yaratish uchun yaxshi jihozlanadi. Bilim bizga dunyomizni chuqur tushunishga va yangi tushunchalarni faol o'rganishga imkon beradi. Aksincha, jaholat - bu tegishli ta'lim, bilim yoki ma'lumotning etishmasligi; va bu ko'pincha tushunmovchiliklar, afsonalar va stereotiplarga olib keladi. Jaholat bizni to'liq bo'lmagan yoki noto'g'ri ma'lumotlarga asoslangan taxminlar qilishga olib keladi va bu bizni fikrlarimiz va qarorlarimizni boshqarishga intilayotganlar tomonidan manipulyatsiyaga moyil qiladi. Jaholatga qarshi ma'rifat muhim ahamiyatga ega, chunki u bizga ochiq fikr, hamdardlik va global nuqtai nazarni rivojlantirishga yordam beradi. Biz yaxshiroq tinglovchilarga aylanamiz va biz yangi g'oyalar va turli nuqtai nazarlarni qabul qilamiz. Shuningdek, biz noan'anaviy yechimlarni ko'proq qabul qilamiz va ishonchli dalillar taqdim etilganda e'tiqodimizni o'zgartirishga tayyormiz. Ma'rifat, shuningdek, shaxsiy mas'uliyat hissini oshirishga olib kelishi mumkin. Qachonki biz yaxshiroq bilsak, biz yaxshiroq qilishni xohlaymiz. Biz o'z harakatlarimiz uchun mas'uliyatni o'z zimmamizga olishga va ijobiy o'zgarishlarga intilamiz. Bunday mas'uliyat tuyg'usi fuqarolarning faolligini ta'minlaydi, tanqidiy fikrlashni rag'batlantiradi va kuchli fuqarolik jamiyati o'sishiga yordam beradi.

Oxir oqibat, chinakam ma'rifat yo'lini shunchaki ilmiy daraja olish yoki faktlarni yodlash bilan topib bo'lmaydi. Ma'rifat - bu umrbod izlanish va o'rganish jarayoni - bu dunyoga munosabat, qarash va yangi g'oyalar va tajribalarga ochiq bo'lish majburiyatidir.

O'tmishdan ma'lumki, har bir inson qalbida o'z yurtiga sadoqat, fidoiy bo'lish tuyg'usi vatanparvarlikning oliy nishonasi hisoblanadi. Zero, inson uchun eng aziz va muqaddas bo'lgan Vatanni himoya etish, uni sevish va e'zozlash har bir insondan buyuk ma'naviy jasoratni talab etadi. Inson ma'naviyatga qarshi qaratilgan jaholat g'aflatga, loqaydlik esa beparvolikka g'rifto etadi. Natijada, mazkur holat insonni vatan taqdiriga nisbatan daxldorlik tuyg'usini yo'qotish orqali uni ma'naviyatini so'ndirishga zamin yaratadi. Mazkur holat, o'z navbatida har qanday millat, xalqni o'z taqdiriga raxna soluvchi tahdidlarga nisbatan muntazam ogoh, sezgir va hushyor bo'lishga hamda ularga qarshi ma'rifat va ma'naviyat bilan javob berish borasida jiddiy fikrlashni taqozo etmoqda. Barchamizga yaxshi ma'lumki, hozirgi kunda dunyo shiddat bilan o'zgarib, insoniyatning taqdiri va kelajagiga tahdid solayotgan xavf-xatarlar kuchayib, dunyo miqyosida shafqatsiz raqobat, turli ziddiyat va qarama-qarshiliklar tobora avj olmoqda. Bugungi kunda globallashuvning shiddatli tus olishi dunyo miqyosida g'oyaviy-mafkuraviy tahdidlarning tobora avjiga chiqishiga zamin yaratmoqda. Mana shunday bir sharoitda tinchlik, barqarorlikni saqlashda ma'naviyat va ma'rifatga e'tibor qaratish muhim ahamiyat kasb etadi.¹

Globalashuv davrida dunyoda vujudga kelayotgan tahlikali vaziyat tinchlik, xavfsizlik va barqarorlikni ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Dunyo miqyosida keskin g'oyaviy kurashlarning avj olishi, turli mafkuralar to'qnashuvi, demokratiya yoki turli diniy ta'limotlar shiorlari bilan "chiroyli" niqoblangan yovuz g'oyalarni singdirishga intilish tobora kuchayib bormoqda. Xususan, dunyo xavfsizligi va barqarorligiga jiddiy raxna solishga intilayotgan ekstremizm, terrorizm, aqidaparastlik, giyohvandlik kabi tahdidlarning mavjudligi jiddiy fikrlashni talab etmoqda. Bu borada, dunyo miqyosida vujudga kelayotgan tahlikali vaziyatlar kuchayib borayotgan xavf – xatarlar, qonli to'qnashuvlar, siyosiy va iqtisodiy qarama – qarshiliklar, terrorizm, radikalizmning tobora avj olishi tinchlik va barqarorlikka jiddiy tahdid solayotganligi tobora oydinlashmoqda. Shu o'rinda, terrorizm haqida so'z yuritsak, bu illat bir siyosiy atama sifatida, qurol sotish, narkobiznesni rivojlantirish, konstitusion tuzumlarni ag'darish kabi tuban maqsadlarni o'zida namoyon etadi. Terrorizm doim diniy va insoniy me'yorlar, umuminsoniy qadriyatlar va axloqiy fazilatlariga qarshi ishlatilganligi bois eng og'ir va vahshiyona jinoyat hisoblanadi. Mazkur illat, din, millat, elat va chegara tanlamasligi bu borada vaziyatni nihoyatda

¹ <https://namdu.uz/ru/novosti/3380/jaholatga-qarshi-marifat-bilan-kurashish-davlatimizning-insonparvarlik-siyosati/>

jiddiy ekanligini anglatadi. Terrorizmning jirkanch basharasi dunyoning turli nuqtalarida sodir etilayotgan qo'poruvchilik va xunrezlik voqealarida yaqqol namoyon bo'lmoqda. Zero, dunyoviy va diniy bilimlar borasida sog'lom dunyoqarashni sayozligi, sof diniy tushunchalarning asl mazmunini anglamaslik, bilmaslik insonlarni terrorizm girdobiga griftor etayotir. Bunday nozik va ayni paytda o'ta murakkab sharoitda o'zida yovuz va buzg'unchi g'oyalarni namoyon etuvchi terrorizm illatlarga qarshi ma'rifat bilan kurashish muhim ahamiyat kasb etadi. Adashib yot oqimlar ta'siriga tushgan fuqarolarimiz, xususan, yoshlarimiz qalbi va ongida sog'lom diniy dunyoqarashni shakllantirish borasida bugungi kunda Davlatimiz va hukumatimiz tomonidan yurtimizda chuqur o'ylangan, puxta va aniq maqsadga yo'naltirilayotgan davlat siyosati izchil samarali yuritilmoqda.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, jaholatga qarshi ma'rifat bizning global jamiyatimizda hal qiluvchi ahamiyatga ega va u bizni uzluksiz umrbod ta'lim olishga intilishdan boshlashimiz kerak. Bu bilim izlash va o'zimizni har tomonlama tarbiyalashni anglatadi. Biz ma'rifatli bo'lsak, hayotimizni, jamoalarimizni va dunyomizni yaxshilash uchun kuchga ega bo'lamiz.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. <https://namdu.uz/ru/novosti/3380/jaholatga-qarshi-marifat-bilan-kurashish-davlatimizning-insonparvarlik-siyosati/>
2. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat-yengilmas kuch. T: 2008-y
3. Muhtarovna, Aliyeva Dilafruz. "MODERN PEDAGOGICAL INNOVATIONS IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES FOR DEFECTOLOGISTS." *Euro-Asia Conferences*. Vol. 3. No. 1. 2021.
4. Dilafruz, Aliyeva. "THE PRACTICE-ORIENTED APPROACH TO LEARNING IN EUROPE." *Conferencea* (2023): 79-80.
5. Dilafruz, Alieva. "PROBLEMS OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES TO NON-PHILOLOGY STUDENTS OF HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS." *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal* 10.12 (2022): 54-56.
6. Dilafruz, Alieva. "THE MECHANISM OF TRAINING FUTURE TEACHERS OF PEDAGOGICAL UNIVERSITIES BASED ON MODERN APPROACHES." *ASIA PACIFIC JOURNAL OF MARKETING & MANAGEMENT REVIEW* ISSN: 2319-2836 Impact Factor: 7.603 11.12 (2022): 236-241.